

Julkaisufoorumin ohjausryhmän kokouspöytäkirja

Aika: tiistai 20.8.2019 klo 13-16.

Paikka: Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, Helsinki, sali 401

Puheenjohtaja:

Hallituksen puheenjohtaja Keijo Hämäläinen (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Asiantuntijajäsenet:

Vararehtori Jaakko Aspara (Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry)

Ylitarkastaja Jukka Haapamäki (Opetus- ja kulttuuriministeriö)

Tietojärjestelmäasiantuntija Jyrki Ilva (Kansalliskirjasto)

Professori Satu Lahti (Turun yliopisto)

Kirjastonjohtaja Riitta Lähdemäki (Suomen yliopistokirjastojen neuvosto)

Professori Kimmo Nuotio (Helsingin yliopisto)

Kehityspäällikkö Hanna-Mari Puuska (CSC – Tieteen tietotekniikan keskus)

Professori Tiina Onikki-Rantajääskö (Helsingin yliopisto)

Professori Risto Rinne (Turun yliopisto)

Sihteeristö:

Suunnittelupäällikkö Janne Pölönen (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Suunnittelija Eeva Savolainen (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Kehittämispäällikkö Eeva Nyrövaara (Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry)

Toiminnanjohtaja Lea Ryyänen-Karjalainen (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Poissa:

Pääjohtaja Heikki Mannila (Suomen Akatemia)

Professori Olli Silvén (Oulun yliopisto)

Emeritusprofessori Dennis Bamford (Helsingin yliopisto)

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.07.

2. Pöytäkirjan tarkistaminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja on tarkistettu ja toimitettu ohjausryhmälle tiedoksi. Valittiin pöytäkirjan tarkastajiksi Risto Rinne ja Tiina Onikki-Rantajääskö.

3. Julkaisufoorumin asiantuntijapaneelien hyödyntäminen avoimen tieteen kysymyksissä

Avoimen tieteen strategiatyössä on tärkeää kuulla tutkijoiden ääntä. Tätä voidaan edistää tekemällä yhteistyötä JUFO-paneelien kanssa. Käytännössä tämä tarkoittaisi avoimen tieteen asioiden lisäämistä paneelikokousten asialistalle. Lisäksi paneelien sähköpostilistoja voisi käyttää hyväksi esimerkiksi kommentointipyyntöjen lähettämisessä tutkijoille. Tarpeen vaatiessa JUFO-panelisteista olisi mahdollista koota kertaluontoisesti asiantuntijapaneeli avoimen tieteen strategiatyön edistämiseksi.

Keskustelu:

- Ajatus on hyvä, mutta etenkin jos paneelien toiminta avoimen tieteen asiantuntijayhteisönä tarkoittaa lisätöitä, on keskusteltava paneelien puheenjohtajien ja paneelien kanssa. Olisi hyvä myös vielä selkeyttää avoimen tieteen koordinaation kanssa, mitä yhteistyö tarkoittaa käytännössä. On tärkeää, että osallistuminen tapahtuu vapaaehtoisuuden pohjalta. On myös sovittava paneelien puheenjohtajien kanssa, kuinka avoimen tieteen asioista tehdään kyselyjä tai viestitään paneeleille. Käytännössä on mahdollista ottaa asia syksyllä paneelien kokousten asialistalle ja tehdä ohjausryhmässä muodollinen päätös joulukuun kokouksessa.

Päätökset:

- Käydään syksyllä paneelikokouksissa keskustelu avoimen tieteen yhteistyöstä ja ohjausryhmä tekee päätöksen joulukuussa.

4. Julkaisufoorumin itsearviointi

Arvioinnissa voidaan hyödyntää nykyisen ohjausryhmän ja paneelien kokemukset, ja arvioinnin tulokset ovat 2020 aloittavan ohjausryhmän hyödynnettävissä. Itsearviointille nimettiin ohjausryhmä (pj Jaakko Aspara, Matti Kajaste (OKM), Hanna-Mari Puuska, Janne Pölönen, Risto Rinne ja Eeva Savolainen). Vuosina 2010-2019 asiantuntijapaneeleissa toimineille henkilöille on toteutettu kysely 18.6.-18.8.2019. Sihteeristö esitteli kyselyn tulokset.

Keskustelu:

- Vastaaajien näkemykset tasoluokan 3 tarpeellisuudesta ovat ristiriitaisia, joten on perusteltua käydä vielä keskustelu syksyn paneelikokouksissa ja muodostaa paneelien kokonaisnäkemys asiasta.
- Kyselyssä ei ollut kysymystä jääviydestä/sidonnaisuuksista. Paneeleissa on sekä kansainvälisten että kotimaisten lehtien toimittajia ja toimituskuntien jäseniä. Tiedeyhteisön luottamusta edesauttaa se, että tiedetään kuinka paljon panelisteissa on

päätoimittajia ja toimituskunnan jäseniä. Ohjausryhmässä on aiemmin keskusteltu sidonnaisuusilmoituksista ja arviointiohjeessa edellytetään, että paneelikokouksessa tuodaan ilmi omat sidonnaisuudet (toimittajan/toimituskunnan tehtävät ja oma julkaisutoiminta). Toimittajalta ei kuitenkaan ole edellytetty itsensä jääväämistä, mitä kuitenkin voisi olla tarpeen harkita. Toisaalta jos jäävi suljetaan keskustelun ulkopuolelle, suljetaan samalla pois asiantuntemus. Arviointiraportissa on syytä käsitellä myös jääviyteen/sidonnaisuuksiin liittyviä kysymyksiä ja puheenjohtajilta voisi kysyä vielä jälkikäteen, otettiinko asia riittävällä tavalla huomioon paneelin työskentelyssä?

- JUFOn käyttöohjeessa on linjattu, että avoimuus ei sinänsä ole laadun indikaattori, mutta se voi lisätä tutkimuksen vaikuttavuutta. Pitänee kommentoida raportissa, ovatko kyselyn avoimuutta koskevat tulokset ristiriidassa vai linjassa ohjeistuksen kanssa (avoimuuden ja laadun suhde). Tasatilanteessa on voitu suosia avoimempaa kanavaa. Raportissa on syytä myös avoimuuden osalta kuvata miten arviointikriteerit ovat kehittyneet vuodesta 2010.
- Kyselyn tuloksista välittyy vastaajien kokemus panelistina toimimisen hyödyllisyydestä, mikä on hyvä ottaa esiin, kun rekrytoidaan seuraavia paneeleja.
- Kiintoisaa olisi tietää myös, miten paneelien ulkopuoliset tutkijat vastaisivat samaan kyselyyn, jolloin esimerkiksi näkemys siitä, onko omalla tieteenalalla tasolla 3 riittävästi julkaisukanavia, voisi vaikuttaa tasoluokkaa 3 koskeviin vastauksiin.
- Yleisesti ottaen on tärkeää tuoda raportissa esiin ohjausryhmän linjakeskustelua esimerkiksi jääviydestä/sidonnaisuuksista ja avoimesta julkaisemisesta.
- Kaikkiaan vastaukset ovat pääsääntöisesti positiivisia, vaikka tunnistetaankin, että jotkut asiat ovat vaikeita, kuten julkaisuvolyymien käyttö tai eri tutkimusalojen tasapuolinen kohtelu.
- Itsearviointin ohjausryhmässä on syytä pohtia mikä on tarkoituksenmukaisin tapa esittää kyselyn tuloksia (esim. eri vastausten lukumäärä vai prosenttiosuus vastauksista). Kannattaa myös harkita pitäisikö tulokset jaotella sen mukaan, onko vastaaja nykyinen vai entinen panelisti? Paneelikohtaisesti vastaajien lukumäärä on pieni, joten voisi ehkä ryhmitellä ihmistieteiden ja luonnontieteiden panelistien vastaukset suuremmiksi kokonaisuuksiksi ja tarkistaa onko vastauksissa toimikausittain merkittäviä eroja.
- Myös paneeleille tulee tarjota mahdollisuus ja riittävä aika kommentoida raporttia.

Päätökset:

- Sihteeristö jatkaa ohjausryhmän kanssa itsearviointin toteutusta käydyin keskustelun pohjalta.

5. Journal Citation Reports -tilaus Clarivate Analyticsiltä

Paneelit ovat hyödyntäneet arvioinnin tukena tietoa lehden Journal Impact Factorista, joka on osa Clarivate Analyticsin kaupallista Journal Citation Reports -palvelua. Palvelun kautta saadaan seuraavat tiedot ja indikaattorit: ISSN, Journal Name (Full), JIF, 5 yr JIF, Eigenfactor, Normalized Eigenfactor. AIS, JIF quartiles. Käytettävissä ovat myös vastaavat Scopus-pohjaiset avoimesti saatavat viittausindikaattorit (SNIP, SJR, CiteScore).

Vuoteen 2017 TSV osti pääsyy JCR-palveluun, mistä eteenpäin tilaus siirtyi CSC:lle, ja vastaavasti TSV maksaa DOAJ-sponsorimaksun. CSC:n saaman tarjouksen mukaan JCR -palvelu maksaisi yhden vuoden tilauksena n. €11,000 ja kolmen vuoden tilauksena n. €9,000/vuosi. Jos JCR tilaus tehdään CSC:n toimesta, kustannus olisi pois JUFO-portaalin kehittämiseen varatuista henkilötyökuukausista. Toinen mahdollisuus on jatkaa tilausta TSV:n kautta.

Keskustelu:

- JIF monella tieteenalalla tutkijoiden parhaiten tuntema lehden vaikuttavuuden mittari.
- Kyselyssä noin puolet vastaajista arvioi, että JIF on erittäin tärkeä tai melko tärkeä.
- Toisaalta todennäköisesti lähes kaikki panelistit pääsevät JIF-tietoihin omassa organisaatiossaan, joten päällekkäinen kustannus on suuri.
- On mahdollista linjata, että käytetään Scopus-indikaattoreita ja panelistit voivat hakea JIF-tiedot tarvittaessa omien organisaatioiden kautta. Tosin aivan kaikki panelistit eivät tällöinkään pääse JIF-tietoihin, sillä esimerkiksi VTT on lopettanut tilauksen. Indikaattorin pitäisi olla käytettävissä kaikilla panelisteilla.
- Pohdittiin, voisivatko kirjastot tuottaa tiedot panelisteille esim. puheenjohtajan kautta, jolloin ei rikota lisenssiehtoja.
- Kaikkein suurin tarve JIF-indikaattorin käytölle on päivitysarvioinnin yhteydessä, joten on mahdollista, ettei osteta JCR-lisenssiä tässä vaiheessa ja harkitaan asiaa uudelleen seuraavan päivitysarvioinnin yhteydessä. Voidaan myös käydä keskustelu paneeleissa ja seurata arviointityön onnistumista ilman JIF-indikaattoria.

Päätökset:

- Ei osteta JCR-lisenssiä vaan toimitaan seuraavat 2 vuotta Scopus-indikaattoreilla. Kuunnellaan panelistien kokemuksia ja harkitaan seuraavan päivitysarvioinnin yhteydessä, onko tarvetta ostaa JCR-indikaattorit.

6. Julkaisufoorumin toimintasuunnitelma 2020

Perustehtävien lisäksi jatketaan toimenpiteitä vertaisarviointitunnuksen, Jufo-portaalin, tutkimuksen arvioinnin infrastruktuurien, vastuullisen metriikan, avoimen julkaisemisen ja

kansainvälisen yhteistyön edistämiseksi. Viimeistellään ja julkaistaan itsearvioinnista raportti. Sihteeristö esitteli toimintasuunnitelman.

Keskustelu:

- Toimintasuunnitelmassa on vahva TSV:n sisäinen ja ulkoinen yhteistyöpainotus. Verkostot ovat viime vuosina monipuolistuneet, mikä tuo synergiaetuja. Julkaisufoorumi kytkeytyy entistä vahvemmin kansalliseen/pohjoismaiseen/kansainväliseen kontekstiin. ”JUFO kasvaa itseään suuremmaksi” eli se ei enää ole pelkästään rahoitusmallin instrumentti.
- Jatkossa toimintasuunnitelmaan voisi lisätä työmääräarvion siitä, miten eri toimenpiteet työllistävät sihteeristöä. Työn määrän ja rasittavuuden hallintaan liittyvä uhka on hyvä ottaa tosissaan.

Päätökset:

- Hyväksyttiin toimintasuunnitelma.

7. Ilmoitusasiat

- TSV pyytää tieteellisiä seuroja ja tiedeakatemiaita ehdottamaan henkilöitä päätiiteenalaedustajiksi Julkaisufoorumin ohjausryhmään kaudelle 2020-2023. Tieteellisten seurojen ja tiedeakatemioiden ehdotukset tulee tehdä maanantaihin 30.9.2019 mennessä sähköisellä lomakkeella. Ohjausryhmän organisaatioille on lähetetty ehdotuspyyntö 20.8.
- On suunniteltu järjestettäväksi 13.11. vastuullisen arvioinnin seminaari, jossa käsiteltäisiin tutkijan vastuullisen arvioinnin suositusta, vastuullisen metriikan suositusta, JUFO:n käyttöohjetta ja Helsinki-aloitetta.

8. Muut asiat

Ei ollut muita asioita.

9. Seuraava kokous

Perutaan aiemmin sovittu kokousaika 3.12.2019 klo 13-16 ja järjestetään seuraava kokous ti 10.12. klo 9-11.30.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 13.07.

Toimeksi saaneena,

Janne Pölönen

Suunnittelupäällikkö, Julkaisufoorumi

**Tieteellisten seurain
valtuuskunta**

Puh. (09) 2286 9246 tai (044) 346 9491

Sähköposti: janne.polonen@tsv.fi

Tieteellisten seurain valtuuskunta

Snellmaninkatu 13, 00170 Helsinki